

Hogyan kell ütni (Szil Péter pszichoterapeuta)

Pál Kata

[2003/40. \(10.02.\)](#)

A családon belüli erőszakról rendezett a fővárosban kétnapos országos szakmaközi konferenciát az Eszter Alapítvány szeptember végén. A számos szakértőt, civil szervezetek képviselőit, illetve az érintett szaktárcák vezetőit felvonultató eseményen a Spanyolországban dolgozó pszichoterapeuta Nemi szerepek, felelősség és a lehetséges megoldások címmel tartott előadást.

A családon belüli erőszakról rendezett a fővárosban kétnapos országos szakmaközi konferenciát az Eszter Alapítvány szeptember végén. A számos szakértőt, civil szervezetek képviselőit, illetve az érintett szaktárcák vezetőit felvonultató eseményen a Spanyolországban dolgozó pszichoterapeuta Nemi szerepek, felelősség és a lehetséges megoldások címmel tartott előadást.

Villanynarancs

Túsarok: Mit értünk pontosan a családon belüli erőszak fogalmán?

Szil Péter: Maga a kifejezés azt a benyomást kelti, hogy a családban mindenki erőszakoskodik mindenkivel. Pedig nem egyedi esetekről, hanem társadalmi jelenségről beszélünk, férfiak követik el az erőszakos cselekedeteket nőkkel és gyerekekkel szemben. Mi ezt gender violence-nek, tehát a nemi szereppel összefüggő erőszaknak nevezzük (ami más, mint a magyarul nemi erőszaknak nevezett sexual violence). A jelenség megléte tükrözi az uralkodó nemi szerepeket, a nemek közti egyenlőtlenséget és hatalmi viszonyokat.

T: Mik a családon belüli erőszak legfontosabb jellemzői?

SZP: A család még ma is a pátriárka tulajdona, és a "védelemért engedelmességet cserébe" elvén alapul. Ennek a feudális viszonyoknak a fenntartására, vagyis az engedetlenség megakadályozására hivatott a családon belüli erőszak, amelynek valódi alapja az egyenlőséggel szembeni intolerancia, és - a tévhit ellenében - nem az önuralom elvesztése. Az erőszakot alkalmazó férfiak tudják, hogyan kell úgy ütni, hogy másnap a ruha azért eltakarja a nyomokat, de néha még ezzel sem törődnek, annyira bíznak a társadalmi elnézésben. Még mindig terhelő a nőre nézve a válóperekben, és enyhítő körülmény a feleségbántalmazó férjek esetében, ha a nő "elhanyagolta" az úgynevezett házastársi kötelezettségeit, azaz nem volt időben

asztalon a vacsora, arról nem is beszélve, ha nem tárta szét a lábát. Amíg társadalmilag elfogadott, hogy a szex a férfi számára jog - ami ugyanakkor azt jelenti, hogy a nő számára kötelesség -, az is vele jár, hogy a férfi megtorolja, ha nem kapja meg, amire jogot formál. Az európai országok statisztikáiban a férfiak által meggyilkolt nők többsége válófélben van vagy már elvált, esetleg olyan, aki jelezte a válási szándékát. Tehát olyan férfiak az elkövetők, akik nem tudják elfogadni a kapcsolat felbomlását, hatalmuk elvesztését. Az emberölés előzményeként is szinte mindig megtalálható hosszú évekig tartó bántalmazás pedig sokkal elterjedtebb, mint gondolnánk, és nem mindig ölti a fizikai erőszak formáját.

T: Megoldást jelenthetne a külföldön már létező csoportterápiás kezelés a bántalmazó férfiak számára?

SZP: Egyike voltam azoknak, akik Svédországban megteremtettük az első férfiszerettel foglalkozó csoportokat (lásd: Figyelni a jelekre, Magyar Narancs, 2001. március 29.), ezekből nőttek ki a krízisközpontok. Nincs belőlük sok, és nem egységes szemlélet alapján végzik a terápiát. A feminista szemléletű csoportterápia jobb eredményeket hoz, mint a pszichoanalitikus vagy pusztán technikai jellegű munka.

T: A férfiakat kötelezik a terápiára?

SZP: Nem. Néhol volt kísérlet arra, hogy a büntetés alternatívájaként terápiára mehettek az elkövetők, de ez nem működött, hiányzott az önkéntesség és az együttműködési szándék.

T: Milyen mélyen ágyazódik a mindennapokba az erőszak?

SZP: Bennünk, akik évtizedek óta részt veszünk ebben a folyamatban, és feminista férfiaknak deklaráltuk magunkat, közös az igazságosságra és az egyenlőségre való igény. Rájöttünk arra, hogy amíg az erőszakot csak politikai vagy egyéb társadalmi jelenségekben leplezzük le, amíg a saját magánéletünkben nem vagyunk hajlandóak szembenézni azzal, hogy a kényelmességünk miatt egy alapvetően igazságtalan és egyenlőtlen helyzetet tartunk fenn, akkor nehéz tükörbe nézni vagy politikai diskurzusokat folytatni. Luis Bonino nevű kollégám írt egy nagyon fontos tanulmányt Mikromacsóságok címmel, amelyben föltérképezte, hogy mielőtt a durva fizikai, szexuális és pszichológiai erőszak legszembetűnőbb szintjei megjelenének, a férfitársadalomnak rengeteg cizellált és kifinomult módja van arra, hogy a nők feletti uralmát kinyilvánítsa és fenntartsa. Ezek annyira beépültek a férfiasság/nőiesség uralkodó felfogása alapján kialakult hétköznapi együttélési és

kommunikációs formákba, hogy még inkább elsiklunk felettük, mint a munkahelyi formaruhákon, a nők kárára elkövetett élcselekményeken vagy a szexista viccek mesélésén sörözés közben.

T: Ez nemcsak férfiak között, hanem vegyes összetételű társaságban is bevett szokás.

SZP: A helyzet ebből a szempontból Magyarországon tragikusabb. Nagyon szíven ütött Morvai Krisztina megállapítása (Az állam nem köteles gondoskodni a férfiak kéjérzetéről, Népszabadság, 2003. szeptember 15. - a szerk.), hogy Magyarországon még politikailag is hátrány, ha egy női politikus feministának vallja magát.

T: Kié a felelősség?

SZP: Személyesen nem, de mint a férfitársadalom része igenis felelős vagyok azért, hogy más férfi erőszakos cselekményeket követ el. A családon belüli erőszak csak akkor fog megszűnni, ha megváltozik a férfiszerep és ezzel párhuzamosan az erőszak bármiféle formájának nyílt vagy hallgatólagos elfogadása, illetve támogatása a férfitársadalom által. Ideje láthatóvá tenni az elkövetőket és nem csak az áldozatokat, a megerőszakolókat, nem csak a megerőszakoltakat, a prostitúciót életben tartó klienseket és nem csak a prostituáltakat. Nyilvánvaló, hogy ehhez rengeteg civil kurázsi kell. Mint minden ehhez hasonló társadalmi változás esetén, az lesz az igazi áttörés, amikor a valódi érintettek - vagyis bármelyik férfi - kiállnak, és arccal, névvel vállalják a szembenállást a férfierőszakkal és az azt tápláló férfiszerep-sztereotípiákkal.

Pál Kata - Sisso

Pál Kata
2003/40. (10. 02.)

Cimkék: